

سہد و یہکشہوہ

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیرهی پوښبیری

*

خاوهنی ئیمتیاژ: شهوکهت شیخ به زدین

سهرنووسیار: به دران ئه همدد خه بیب

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ئاراس، شهقامی گولان، ههولیر

سەد و يەکشەوہ

سەباح رەنجدەر

ناوی کتیب: سهد و یهکشهوه - شیعر
شیعری: سهباح پهجدهر
بلاوکراوهی ناراس - ژماره: ۷۷۷
ههلهگری: تریسکه ئهحمهد
پیت لیدان و دهرهینانی هونهریی ناوهوه: سهههاند سهرتیپ
بهرگ: مریهم موتهقییان
چاپی یهکهه، ۲۰۰۸
له بهرپوهبهرایهتی گشتی کتیبخانه گشتیهکان له ههولیر ژماره ۱۷۷۰ ی
سالی ۲۰۰۸ ی دراوهتی

ئەفراندنەۋەى جۋانىيەكان لە دووبارەكردنەۋەياندا

۱

مندالى خۇبەناۋەندكردنى قۇناغەكانى ژيانى مروقى ژيانپەرور و جۋانىويست و دژە داپلۇسىنەرە. مندالى پېۋەندى بە سروشتەۋە دەكات و پاكيزەيى دەدۇزىتەۋە.

مندالى سرووشدەرى شاعيرە و ھەستکردن و ھەستيارى بەرز دەكاتەۋە. لە تەمەنى مندالىيەۋە شېۋە شاعيرى تىكى ناديار، واتە بەھرى خودابەخش و خۇپسك وەك بەشېك لە چالاكى بېرکردنەۋە و پىكھاتەى مروقى لە شاعيردا دەردەكەۋىت، بەلام رېك دەكەۋىت ئەم ناديارىيە بۇ ماۋەيەك دوا بکەۋى و لە كات و ساتىك كە چرپەكانى ناخ دەبنە دەنگ و ھاۋارى نەرم دەربكەۋىت و بنووسرىت. كۆشش و سووربوونى بەردەوام تىن و تاو بە بەھرى خودابەخش و خۇپسك دەدا.

زمان و ماناى بەھيزىش شېۋازى شياو و كارىگەرى خۇى دەخولقىنى و جۋانى رۇشن دەكاتەۋە، دووبارە گەۋھەرەكان بۇ دۇزىنەۋە و ھەلگرتنەۋەى ھەلدەپىژىتەۋە.

شاعيرى نويبەخش گيانى بەدەۋرى ھونەرى بە كاربردنى ھەزاران سالدا دەخولتەۋە، لە نيوان زەۋى و ئاسمان لە سۇراخكردنى نويبەخشى و چوونە ناو گيانە چالاكەكان ديدگاي توندوتۇل دەخەملى. وزەى گەردوونى پالئەرى ئەم خولاۋە و ديدگا خەملىنەيە. نويبەخشى لەگەل مروقى لە دايك بوۋە و رۇلى لە ناو كۆمەلگا تەۋاۋ نابىت، مروقىخۋازە و پرە لە ھيوا و ھيز. كار لە ناو ئەۋ شتە جۋانانە دەكات، كە پېۋىستىيەكانى ژيان بۇ مانەۋە و كار لە ناوکردنەۋە پاراستوۋىتە.

بەرانبەر كەرەستە خاوەكان ورد دەبمەو، پێش ئەوێ بیاخەمە ناو شیعەرەو ئاگاداریان دەكەمەو و جۆرە ئامادەبوونیکیان لێ دەرپەخسێم. ئەوجا بە گەمەکردن لەگەڵ هەستەكانی لە ناو رسته و وینەدا مامەلەئە بوون بە شیعریان لەگەڵ دەكەم، هەموو بینینەكانی رادەكێشمە ناو بینینی خۆم. هەستی جوانبەخشیم لا بەهێز دەكات و پاشان پێی دەگەپەنێت.

شاعر لە بەرزایی ئاسمانەو دانابەزێتە قوولایی ژیان، بەلكو لە قوولایی ژیانەو مانایەکی شیعری پەیدا دەكات و بەرز دەبێتەو تا ئەو ئاستە دەبێتە پێویستیەك لە پێویستیە گیانیەكانی مرۆقاییەتی و بەدیھێنەری واقیعی نووسین و جوانبەخشی. مرۆقی ژیانپەرور و جوانیویست و دژە داپلۆسێنەر بەرھەمی دەھێنێ. گیانە و گیانی، دۆنایدۆن بەردەوامی ژیان ویستیە، كە سۆز و خەون و ویستەكانی مرۆقی ژیانپەرور و جوانیویست و دژە داپلۆسێنەر لە سەرەتاكانی بوونەو تا بە ئیستا دەگات دەگەنەو ناو یەك و خورپە بەھێزەكانی لە ناویەكدا دەبن بە دەنگ و دەنگدانەوێ بەرپاگردنی ژیانخۆشی و باش بێرکردنەو.

جوانییە لە بن نەھاتووەكانی لە شیعری كلاسێکی كوردیدا دەرپینیان لێ كراو بەخستە سەر و لێ زیادبوون لە ناو بەرھەمی شاعیرە نوێبەخشەكان بەتاسە و تینی زیندوو بوونەو دەرپینیان لێ دەكێتەو و دووبارە دەكێتەو.

ئەفراندن لە دووبارەکردنەوێ جوانییەكاندا پەيوەستە بەفرەیی

كولتور و پاراوى ئەزمونى دووبارەكەرەو. دووبارەكردنەو جياوازه له جووینەو، چونكه جووینەو لاسايكردنەو و هیچ داهینانیكى تیدا بەرهم نایەت، بەلام دووبارەكردنەو جیاکاری و داهینانی لیو دەدۆزیتەو.

دووبارەكردنەو هەمیشە جوانی شیو نوێ دەپژینیتە ناو واقعی نووسین و جوانبەخشی. له ئەزمونى گۆران دا دووبارەكردنەو می مهولهوى دەبندریت. وهك خەسلەتى وهسف و لیک گریدانی شوین و مانەو و جووله و بەدەنگهینانی شوین.

له دووبارەكردنەو جوانیبهكاندا دووبارەكەرەو روانینیكى تراژیدی دەربارەى ژیان لا پهیدا نابیت بۆ کارکردن، چونكه به تەنیا چاوگەى جوانیبهكان مشتومال دهکاتهو و کاری بەرهمهینانهوى كولتورى جوانی له ناو كولتورى جوانی بهجی دهیئی، هەر وهها دووبارەكردنەو و شەش هیژیكى دیکه دهبەخشی، به جوړیک له ناخرا پی دهگاتهو و دەر دپهپیتەو، وا دهزانی ئەم وشهیه سەر سۆرمانیکی دیکه ئاشکرا دهکات و دهیئیتە بوون و پانتایی کارتیکردن. وشه له شیعردا وزهى دەبندریت نهك قهواره.

۳

له سۆنگهى سەرسامیم بهگیانی پاڅی شیعری کلاسیکی کوردی هەستیک له ناخرا دەبیتە هاواری نەرم و چینهکانی خەیاڵم گەرم دادەهینن، خوین بۆ چالاکیوون دەپالێون، چونکه دهقهکانیان له خودی به هیژی مروّقی ژیانپهروهر و جوانیویست و دژە داپلۆسینەر روانیویانهته سروشت و ژیانیان راکیشاوهتهوه ناخی قوولبیینی خوینانهوه. پاش لی وردبوونهوهیهکی بی گەرد بهپالاوگهی تهواوی ههستهکانیان تیپهپاندوووه. ئەوجا گەپاندووینانهتهوه خالی نووسین و بەرهمهینان.

ھەندىك مۆتىقى شىئىرى كلاسكى كوردى لە ناو كارى مندا خرۆشى
گيانى، يان ئاسۆى شىئو كارىگەرىيەكى نائاشكرايان بۆ كوردومەتە
خالى رىسكان و لە شىئوھى روانىنم جۆرە ئالوگۆرپىيەكىيان پەيدا كىردووه.
شىئىرى پەيامدار بە جوانى و لە ناخدا پىگەيىو لەگەل ھەستەكان
پىئوھندى بەتىن و مانەوہ دەبەستىت. ئەو پىئوھندىيە دەبىتە خالىكى بەھادار
و لە ھەناودا نىشتەجى دەبىت.

دووبارە بەرھەمھىنانەوھى جوانىيە لە بن نەھاتووھكان نىشانەى
ژيانخۆشى و باش بىر كىردنەوھى تاكى چالاكە لە ناو كۆمەلگادا.

كار كىردنى بەرھەوام لە جوانىيە ھاوبەشەكان ھەمىشە ھەستەكانمان لە
ئاستى جيا جيا زىندوودەكەنەوہ. پىئوھندىشى بەو مۆژووہ شاراوھىە ھەيە،
كە ھەست بە گەرموگورى رادەھىنى و تاوى دەدا بۆ پىكھاتن. كە دەكەوئتە
ناو كەشى نووسىن ھەندىك وئنە لەپىردا روو دەدەن و يەك بەدواى يەكدا
وھك شىر لە گوانى پىردا دەپۆلن. تۆ لەم كاتەدا بىرت لى نەكردووھتەوہ
رەنگە رۆژانىكى لەمۆزىنە لە بىرتدا جوولابن و نەتنووسىبن. لەم كەشەدا
سەر دەردىننەوہ و دەبن بە بەشكى لە بىر كىردنەوھى ئەمپۆت. ئەمپۆ، يان
چىركەى نووسىن تەنيا خستنە سەر كاغەزە، پىكھاتە نىيە.

شىئىرى پەيامدار بە جوانى و لە ناخدا پىگەيىو ھەموو شتەكان بە
يەكجار لە بەرچاودەگرى و لە ناو شەپۆل و تىرپە و ئاوازىدا ترووسكەى
چاود زايەلەى ناخى شاعىر دەبىستى، كە ژيانپەروھى و جوانىويستى
و دژە داپلۆسىنەر دەخاتە ناو پىرۆژەى خۆشەويستىيەوہ، خۆشەويستى
كاكلىەى ناخى شاعىرى نوپبەخشە، شىئىرى پەيامدار بە جوانى و لە ناخدا
پىگەيىويش نوپنەرى ھەموو جوانىيەكانى رووى زەوييە، بى ئەوھى
شاعىر تەواو لە راستى و كىرۆكى جوانى بگات، ئەو نوپنەرايەتتىيە

وہردەگریت. ھەر كاتیک گیانہ و گیانی لەگەل جوانی كرد و تەواو لە كرۆكى جوانی گەيشت و بوو بەیەك پارچە لە جوانی ئەوہ بى ھىچ دوودلییەك شىعر لای دەبیتە مەترسییەكى بكوژ و قەت ناویریت دەستى بۆ ببات. ئەوہ ھىزى تايبەتى شىعرە خەيالى ژيانىك لە مروقى ژيانپەرور و جوانیویست و دژە داپلۆسینەر دروست دەكات ھاوشیوہى بەھەشت. بەھەشتیش لە كتیبە كۆنەكان پیک ھاتوہ. لەم پیکھاتەيەدا كار بۆ ئەوہ دەكەم لە نیوان بوون و شىعردا ھىلى جوانبەخشى بدۆزمەوہ، بىكەم بەناوہندى دامەزراندن و نویبەخشى، خەمى رۆژانەى سیاسى و ئایدیولۆژیاش پەراویز بەخەم. كە بەشى ھەرە زورى شاعیرانى پيشە من، كەم كاریان لە ناوہندى بوون كردوہ، زۆرتەر خەمى رۆژانەى سیاسى و ئایدیولۆژیا ھەلى سوورانوون.

٤

تامەزرۆیى بۆ نووسین پڕۆژەيەكە بۆ چوونە ناو جوانییەكان و جوانیبینی و جوانبەخشى. نویبەخش خەيالىكى بەھىز و ناوازە لە خۆیدا پەرورەدە دەكات و دەست بۆ شىعر دەبات، بەلام كە چووہ ناو تیرامان و خەلۆتەوہ زیاتر بیروباوہر و خەيالى درەوشانەوہ دەدا. تیرامان و خەلۆت مەستیيەكى ھەمیشەيیە بۆ شاعیر، كە ھەموو جوانییەكان بەیەكجار لە بەرچاوەگریت و لە ناو خۆیدا رىكى دەخات، زمان چۆنیەتى رىكخستەكە دەدرکینیت، ھەستەكان جیگۆرکى و پپوہندى بەیەكەوہ دەكەن. شىعر لە مندالدانى زماندا گیانى دیتە بەر و ھىزى راستەقینەى شاعیر لەو زمانەدايە، كە شىعیریەتى تیدا ئاشكرا دەكات نەك لەو زمانەى ژيانى رۆژانەى پى بەرپوہ دەبا، بۆ شىعر سەرکەوتن و دابەزین بە پەيژەى زماندا گرینگ نییە، بەلكو نووسینەوہى نۆتەى زمان گرینگە.

زمان چاره‌نووس و بوونی شیعره له بنیادیکی کاریگه‌ردا، گفتوگو له‌گه‌ل
واقیعی تایبتهت و خهون و هه‌سته‌کان ده‌کات، نه‌ک له‌گه‌ل که‌لپه‌لی پوژانه
و که‌شی گشتی. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا که‌لپه‌لی پوژانه و که‌شی گشتیش پیویسته
بخرینه ناو داهینانه‌وه، به‌وه‌ی ئاسۆ و دوورییه‌کی جوانبه‌خشی و زمانی،
له‌گه‌ل بوونه ئاساییه‌که‌ی بخولقیندریت. له‌م خولقاندنه‌دا نه‌و جیاوازییانه
ده‌رده‌که‌ون، که‌ له‌ نیوان دووباره‌کردنه‌وه و لاساییکردنه‌وه‌دا ده‌ستی بو
ده‌بردیت.

مىۋان

ئەگەر دەست لە دالم بەدەيت
ھاوارم لى بەرز دەبىتەوہ
مىۋانىكى يەك دوو پۈژىم
دەمودو شىرىنم و ژيان بە گرانى تى ناپەرى
ئەى دايك و باوكى زەمىن
پەنجە و لىوم لە سەرمان سوور ھەلگەراون
كووپىك شىر و ھەنگوين
ئامادەم دەكەنەوہ بو شمشالژەنن

ماسيگره

ماسيگره كه به ئاسمانه‌وهيه
دهنووك و چاوى ناز ده‌پژن
ليكدانه‌وهى بو رهنكى ئاو ههيه
كه بالى به له‌شى داده‌دا
لئى تيكده‌چيٽ و ماوهيهك داده‌ميينى
كه قاچيش له زهوى ده‌برى
بايهك كه وهك كراس له‌به‌ر هه‌موومانه
له ناو يار و ديار په‌ناى ده‌دا

سويسكە

سويسكە ھېلكەكانى دادەنى
دەيانژمىرى و بى دودلى لەسەريان دەكەوى
بۇ ماوہيەك لە بىرى ھىچدا نابى
تا جووچكەكانى سىنگى دەخورىنن
دووبارە دەيانژمىرىتەوہ
لە نيوان ھېلكە و جووچكەدا
شتىك ھەيە وا لە ناخى دەكات
ژماردن دووبارە بكاتەوہ

ره‌نگ

به‌هار

زهمين سه‌وز هه‌لده‌گه‌رئ

هاوين

زهمين سوور هه‌لده‌گه‌رئ

پايز

زهمين زه‌رد هه‌لده‌گه‌رئ

زستان

زهمين سپي هه‌لده‌گه‌رئ

تيگه‌لبووني ره‌نگه‌كان دلخوشي ئاشقه

سروش‌ت له ناو چاوي ئازاد شه‌وقيدا تير خه‌و ده‌بييت

پيلووي نه‌رم داده‌ني و پازي هه‌موو شتيك ده‌زاني

مەشقى

گوللى دەستچن و خوړسك
له باخچه دلخواز و گورانى خوځان ههيه
مەشقى پيشبركځيانه
بو روونبوونه وهى سڀه رى مؤمى له دايكيوون
پووناكييه كى نوازە و پاراو
له مال گەش و بلاو دەبځته وه
باخچه وان هه مېشه به دەورى
گولە دەستچنه كانيه وهيه
به رهوانى قسه يان بو دهكات و دهستيان لى دەدا

قەفەس

قەفەس ھېچ دەورىكى نەماوہ

فرین خەوتووہ

مرۆف ئەى پاشماوہى قورپ و ئاگرپەرور

بچۆرہ ناو قاشى ئەنگوستیلہ و چاو ھەلفرینہ

موویەکیش ھەلدە سەر تەلە شقارتەیەك

با زەوى یادی خۆشەویستەکانى بکاتەوہ

خۆش بەحالت ئەى یادکراو

لەجیاتى گەشەى پووہك

ببە دلخۆشیمان و گیان جاویدان کە

به‌رده‌نوڤڙ

رږوبار ئاوها ده‌ڙي
ئهم ده‌ست و ئهو ده‌ستی به‌خشنده‌يه
ميږڙي رږشميري
ده‌نك ده‌نك
ده‌كه‌ينه كوڅي زه‌وي و به‌رې ده‌كه‌وين
له به‌رزايي بي پيروايي گه‌وه‌ريك
وهك به‌رده‌نوږڙ
جي بي له ته‌ختايي زه‌وي خوڅش كردبوو
ديداري ياران و حاجيله
كه‌پريان بو دلم كردووه و قوول و مه‌ند
خه‌ريكي نوږڙم
حه‌يكايه‌ته جيماوه‌كاني سوتان هه‌لده‌گرمه‌وه

ئاگردان

دەستەيەك يار و ديار
لە سېبەرى پەيكەرىكدا ئاگردانىكمان
خۆش كردبوو
نەوہ و نەوہزاي پەيكەر
پۆلىك قومرى خومار بوون
هاتبوون بەخېرھاتنمان بکەن
قلە ھىلىكىش بشكىننە ناو چاپەستمان
ئىمە لە جىقنەيان ترسايىن
بەردمان بو ھەلدان
بەرد نەخشى لەسەر دەمىننېتەوہ
لەم بەخېرھاتنەدا ئەرى يارى بەچى کرد

بزرنه‌بوون

مانگی دل‌بهر و ئه‌فسوون هاوئژ
پوونی چاوی پژاندووته چاوت
نه‌که‌ی ئاوا بی
هه‌نگاوه‌کانم خویش هه‌ل‌دین
ئه‌وه هاتم
شتی سه‌یر و سه‌مه‌رم
له‌ سی‌به‌ری مانگدا به‌دی کرد
میوه‌ی وشک‌بووه‌وه

گوئی کەرویشک

کولیرەبەک

کە بەتین و تاوی سروودی ئەی رەقیب برژا بوو

پەنجەیی ئەزموون و پێشنیازی بەرزکردوووەتەو

دەلیت سیپەرتان بگۆرڤنەو

کەس ئیرەبیتان پینابات

کاروانچیپەکانیش رینگەیان لی بزر نابئی

زىندان

لە ژوورى زىندان يەك دەرگا ھەيە
ئەوہ بەھىنە بەرچاوى خۆت
ئاگرى چىشت ئامادەکردن
لە سىبەرى دىوار چ وىنەيەك دروست دەكات
ولائىك لە شەرىكىدا كە نامەى
جەنگاۋەرەكانى دەبووہ مېژووى جوانى
كەلەشېرىكى بردهوہ

سوپاس

باران لە دەرگای زەمین دەدا
گیای ڕووخۆش لێی دەکاتەوێ
کەرویشکێک دەچیتە نزیک
سمیڵی لە سەر و پرچی دەسوێ
سوپاس بۆ نان و نمەکی خودا
بە دڵێک بەرپێگەوێ دەروا
کە دڵ لە دلدانی لە دوا نییە
لەسەر دوندێک بەرانبەر درەختی

هر كاتيك بيهوئ دهبېته ئاوينهئ ئه فسووندار
يادكردوانئ ليوه پووبه پروو دين
له لانه كهئ كه نوشوستئ تيدا نه هيناوه پشو ددا
ئارامئ له هلمه گه رمه وه ودرده گريت
له دهستي كراوهئ زه مين به رزده بېته وه
له پرچئ ئه و دره ختهئ دهبېته ئاوينهئ ئه فسووندار
ده بېته وه خوناو
له رهنجئ حالباشئ مندا
گولاله سووره ههست به تهنيايئ كردنئ نامينيئ

سیتار

هەر دەبى بەو رېگەيەدا بېرۆم
سلاو لە دۆست و یارانم بکەم
رېگەى مردن
دەشبى بايەخدار و تیکەلاو بم
بەمالى ژيان
درهنگيش تیناپەرەم
ئەگەر بە رېگای ئاويدا بيم و بچم
چرايهك له ناو پاپۆر دادەگيرسينم
شەوقدانەوهى چرا له ناو ئاو

دلى بزيو و گهرمي ماسييه له شادوماني مهلهدا
له كه نار به ندره ريش
تيشوويهك خواردني هه مه جوړ و سياتاريك
بو مهيمون بهلكي درهختي ناو دارستان هه لده واسم
گيانيشم خرؤشاو به حيله ي ئه سپي
ناو پاواني وينجه و سيبه رپه
دوست و ياران دوا سلام
بوني ميوه ي گه ييوه بهلكه وه

خەوتن

جگەرگۆشەکانی ئاسمان

خۆر

مانگ

ئەستێرە

فریشتە

خوداوەند

ئارامی تەواویان ھەبە

لە ناو دێری شیعردا ناشلەژین

لە مائی منیشدا

بۆنی پیستەیی خۆشکراو

گلۆپ بەھیز دەکات

بەھەزار ئاوات و خەونەوہ مندالەکانم لە ناو

ھۆگری و چیژی گلۆپ خەوتوون ئەی ئارامی تەواو

شلەژان

كەلەباب ئەستېرەى تاريك و پوونى بزر كرد

شلەژا و ترسيك

دانهويلە كوكرارهكانى لى كرد بەگوللەى راوچى

منيش گويم بو دوا ئەستېرەى بەيان راگرتووہ

شتيک بلى

ژيان لە ناو رابردوويەك كە چلى تيدا وشك بووہ

چاويلكە و گوپال و كلاو و دەستەسپى لە بير كردووہ

هيچ شتيكىش لەم زەمينە بى كەسەدا تەواو نابى

ليشت نائوميد نيم ئەى ئەستېرەى تاريك و پوون

دل

كېشە لە پوژ دەركەوتن و پوژ بزر بووندا نىيە
ئەو كاتەم كېشەيە وادەى دىدار دىت
ئەى مەست و خومارى بن چەپى سىنگم دل
كە بە پەيمانەو دەچىتە سەنگەرى خورپە
سىوئىك دەكەيت بەدووكەرتەو
كەرتىك لەوسەرى شەقام دادەنىيت
كەرتىكىش دەھىنىتەو مال
بۆنى خوشى خىزان ناھىلى بۆگەنى بى
دەموچاوى شەوقدارى زەوى
بىر لە دوور يان نىكى مرؤف دەكاتەو
لە بە رىگەو بوونى بۆ راز و دىدارى ياران

ناوچەوان

كە خۆرى بەيانى ناوچەوانى گەرم دادەھىنى
نوین و جییهكەى گولاً و پزىن دەكات
لەسەر تەختەى نووستن پىكى دەخاتەوہ
دیتە حەوشە تا تكانى خوناو لە گول وەرزى دەكات
لەش و گیانى لە ناو خوناوى تكاوى گول
ئازار لىك دەداتەوہ
ئەوجا بەسەر سامیەك
كە ھەستى دۇنيایى دیتە ناو پيالە و فەخفورى

تەماشای گۆپی دیوار دەکات
کە ھەریەکیان بەباریکی دەروونی دەگەشینیتەوہ
بەرانبەر گۆپەکانیش مۆم ئاگر دەدا
لە نیوان ئەوینی گۆپ و مۆمدا
ھەموو ھیوايەك لە دلی تۆمار دەکات
ژیانی دەبیتە ئاھەنگ و سەیران
کاھو بە ماست دەخوات

تەزوو

ئەو گۆرانىيىژەي بە ھەموو
ھىزى خوڤىن و تەزووى دليەوہ
دەنگى ھەلدا و كۆسپەكان پندران
بلىندايبى كرد بە گردىكى پۆمانسى
لەسەرى ئارامى گرت
برادەران دەوربان دا
كۆپى دلشاد و زمان ناسك
دەستى بۆ درەختەكەي ژوورسەرى برد
گەلایەكى لە پەنگى بەھرى

هەلدايه ناو برادەرانى
لە كۆشكى شكۆمەندیدا
دەنگى پەروەردە كرد و هەلى دایه وه
ئەى درەختى گەواھیدەر و خودادای ژوورسەرم
من رەخسیوی بەهرەى پاراو و شەرابى سوورم
مانگ خوۆى پێوه هەلواسیوم
بەهرەى پاراو و شەرابى سوور
نەرمونیانى ناو چاوى گولە پەمۆن
ئىبراھیم ئەمین بالدار پەنجەکانى
لە ناو گولە پەمۆ پرواند و پیتەکانى رېكخست

تكا

مەلى دەريايى لە ترسى
مستەكۆلەى شەپۆل
بەلارېدا لاي دا
كانىيەكى بچووك دەموچاوى خوى بۆ پشكواند
پەپوولە شوين بالەكانى
لە ناوچەوانى جى ھيشت
مندالەكانم بۆ مران و ئومىديان
ھەستيان ناھيننە ناو لەپ
بروايان بە شوين بالى پەپوولەيە
ئەى خۆ لەبىرکردوو لە ناخى ھەمووان
تكا دەكەم با شەو و رۆژ ھيندەى يەك بن

خال

چل و دوو ساله
له خالیک راده‌مینم خالی ژیان
ئهو ئه‌وه‌نده خوویسته
خوی بو نه‌کردوومه‌ته‌وه
تا له‌سه‌ر گردیکی به بخوور بو‌نخوش
مانگ به رووی گه‌شیه‌وه بیته دیدارم
تریفه‌ش پیم بلی برای گیانی
سه‌ر له‌سه‌ر به‌ردیک دانیم
دنیا‌م لیوه دیار بی و له شیری زه‌مین مه‌ست بم
خودایه له ناخدا له خالی ژیان ساده‌ترم بکه

روان

ئەگەر بەيەك ريز بوەستين
جوانى مروّف دەشيؤى
هەموومان لەسەر دووگرديك
شكۆمەندى لە خودا ترسانمان بەرناكەوى
با بە هيوا بين بۆ بەرزبونەوهى
خۆر لە ناخمان كە پەنگ كراوه بە پەنگى
دەنووكى سيمرخ و دەفتەرى بىرەوهەرى
گولە چا خۆى پيمان دەلى چۆن روا
پيغەمبەر بە ئامانج و دەستى پرەوه دەگاتە لامان

وینه

په‌پووله دوای ئه‌وه‌ی
به‌په‌یژه‌ی چرا سه‌رکه‌وت
ساده‌یی پروناکی پاراست و دابه‌زی
خه‌یالی پرپوو له‌یاد و گه‌رانه‌وه‌ی براده‌رانی
به‌هۆگرییه‌کی زۆروه‌هات
بوئی گه‌شتیشی له‌دهم ده‌رژا
چیرۆکی به‌ر له‌خه‌وتنی بو من گێرپه‌وه
دواتر له‌ناو لاپه‌ره‌ بوئوخۆشه‌کانی
کتیبه‌ وینه‌داره‌که‌م شادومان بوو

وینەى پەپوولەيەكى
بە دايكە گەورەى زەمىن چواند
كولمى پاكيزەى بۆن كرد و لە تەنیشتى
يەكپىشى خەوت
لەپر رووى ئاسمان تەنيا سەرىكى تىدا ما
بە پيوانەى گەشەى گيا
تۆوى ھەموو وەرزەكانم دۆزيبەوہ
زەوى جارىكى تر دەبىتەوہ كىلگە
ھەموومان گۆرانى بەروبوم فىر دەبين

شيعر

چاو هيچ گرینگ نييه
هرگيز نه‌يتوانيوه گيان بدوژيٽه‌وه
من به هه‌ستي پيت
ده‌رۆم و ختووکهي وشه ده‌دهم
براده‌ري ملوانکهي باب و باپيران له مل
رسته ئه‌و به‌خشنده‌ييهي دامی
ده‌نگيکي روون و ئاشنا له هه‌ناوي شيعره‌وه
چلچراي هه‌موو چاخه‌کانی
کرده ئاوينه‌ي ئاسمان
هه‌موومان خو‌مان له ناو داگيرساند
منيش به‌وهم زانی
له‌سه‌ر زه‌وي شيعردا له دايک بووم
شيعريش پيش من روخساري پشکوتبوو

ږځان

هه نديك ميوه له زه مبيله ي

څنه شوخه كه ي هاوسيمان ږځا

ده بي چنه هيز له هه ناوم تاو بدهم

ده بي چنه دهمار له جه ستهم هار بكم

ده بي چنه خانه له ميشكم څير بكمه وه

ئو ږځاوه له كوښي كوځان

خېر بىكەمەۋە و بىھېنمەۋە مال
ئەرى ئەم مېۋەيە چ وەرزيه
نووستبووم ژنە شوخە مېۋەپېژەكە
چراي كۆلانى ھەلگىرساند و كوزاندېيەۋە
سوارىك لە بۇراق دابەزى
تەماشاي دەرگا خامۆشەكانى كرد
مانگ بەسۆز
خزايە ھەوشەكان و دلسۆزى نواند

یاداشت

تیشکیک که وهک دلی سیمرخ لی دەدا
له ناو چاوم ههلبوو
خۆم ئاماده کرد بو تهماشاکردنی
درهختهکهی تازه له ههوشهه پرواندبوو
بزانه رهگهکانی لهگهڵ خۆلی باخچهکه
که وهک بهههشتیهک گهلا و گۆلی پۆشیوه
پیوهندیان بووهته کتیبی رۆژ و شهو

یان داوای هیچ به‌هره‌یه‌ک ده‌کات
بو که مکر دنه‌وه‌ی نیگه‌رانی کات
ده‌ست و پی‌م بوون به‌کانی و می‌رگ
له‌ده‌شتی گیان
دل‌شکان و ئاوابوون توخودا وری‌اتر
به‌ره‌و ده‌موچاوی تازه شو‌راوم هه‌نگاو هه‌لینن
مانگ له‌ناو ده‌ستی من و دل‌ی سیمرخ
هیشتان په‌نابه‌ره و به‌دوای هه‌لاتندا ماندووه
یاداشتی زه‌مین بنووسیت‌ه‌وه

چاو

شار باخچەى ئاژەلى دپندەيە
بى ئاگايە لە ئازار و برين زياد دەکات
دیمە بەر سینهى شکۆمەند و پپهاوارت
ئەى گومەزى هەوینی تاج و پەنگى دل
قومرییەك لە ناو چوارینەکانى بابە تاهیر
تیر دانی ئەفسانەى خوارد
بە ناوچەوانى خانووہکەمان نیشتهوہ
سەر بالى نان و ئاوہ

لەسەر بالدا ژيان
ئەلقەى بەختى خەوالووى
حاجى قادرى كۆيى دەسوورپىنى
ئەرى چاوى گاي ناو سىرك دەبىتە
ليستى ناو كتيبي كتيبخانەى گشتى
يان نا
چاواو دەنيين دەشتى راز
كە ھەميشە ليورپىرە لە
تاسەى سەوزبوون و دەنگى خوۆشى مام زوراب

گۆزه

نزا بو بالنده‌ی دره‌ختنشین
حه‌زی ئه‌و گه‌شته‌ دوورودریژه‌ چیه
به ئاسمانه‌وه‌ی
بو نایدركینیت
ئاگاداری دلی نهرمونیا‌نی زه‌وی نیم
گویتان مه‌خه‌وینن
قسه‌ی ناو‌حه‌کایه‌ته‌کان گهرمه‌ و ده‌یدرکینم

داده‌بەزم و له ناوتان نیشته‌جی دەبم
بال و پی هیزی خودا به‌خشن
دلی گیانه چه‌تونه‌کان داده‌خورپینن
وه‌فادارم و به‌مژده‌ی گۆزه‌هه‌نگوین خرۆشاوم
نوژی ده‌وی
ئاگاداربوون له دلی نه‌رمونیانی زه‌وی
په‌له‌یه‌ک رووناکی هینده‌ی ناوچه‌وانم
که‌وته‌سه‌ر ده‌موچاوی زه‌وی

گريان

ئەسپىك ھاوئى سىبەرى مانگ بوو
سەرى بەدەرگامەوہ نا
هەناسەكانى تىرى دەروونى كرده شەراب
كەسى لى دانەبەزى
ھاتىوو شقارتە
لە تەنىشت مۆمى سەر مېزم دابنى
بزانى چۆن لە ناو شىعدا باس دەكرىت
بۆنى دەست و پەنجە و مەرەكەب

تاسەى زىياد نەكرد
بە رېگايەكى جېھېلداراۋ و ويرانەدا گەپرايەۋە
برژانگەكانى ژاكان
فرميسك و موسيقاى نالى
پەنا و ھانا و دلنەۋايى بوون
گەرماييانن دەرژاند
شاعيريك قسە بو پشكوتنى بەھار دەكات
رەنگەكانى بالى پەپولەشى بو ناژميردى

ژماردن

دەستم ھەلبېرى و ھاوارم کرد
چى لە چەندوچوونى مەھوى پەنھانە
ئەو ھەوايەى دەستى گەمارۆ دابوو
يان بەرزى دەکردەوہ
لە سېبەرم راوہستا و بەھەلەشەيبەوہ گوتى
بژى سروودبېژى جەنگ
گولالەسوورە دللى نيبە
سپيدە كە ئاشقەكانى دەژميرى
چاوى كۆترى ھەلينا

پەرييهك له ناو گۆزهيهكى دىرين دەرھات
دەستەكانى كردبووھ ھيما
بۆ ناسينى مالى ھەموومان
بە لەنجەولار راي دەکرد
لە خوشحالييدا سوور ھەلگەرابوو
وھك شيعر دەژى
لەگەل ھيچ كەس
تەورات و
ئىنجيل و
قورئان ناخوينتتەوھ

نەخش

كەرويشك كە بە ناو
شاخ و بېستان و دارستاندا بەتوندی رادەكات
ترس لە جانەوهری كپوی و شیتی نییە
دەپەوی نەخشی پپی
وہك شوینەواری بە بریق و باق بەرچا و بخات
بزانی نەوہکانی وەفایان بو پاراستنی چەندە
گەنجینە ی گیانم خودایە
سوپاست دەكەم
وات کردووہ لە ئیستادا بژیم
وینە ی گولە ئاگرێك
بکیشم و شەكر و مۆم
بو شەوی شیعەر نووسین ئامادە بكەم

ناسىن

درەختى تىكەل بە گلۆپى مالم
بو ژيانىك بەرزبووتەو خەونى تىدا بىت
هېلكەى مەل و گيانى بە ئومىد
لە ناويدا بەمران دەگەشتن
منىش لەبەر پووناكى بەروبومى
ديوانى شاعيرانم
ناسى و فووم لە دەمى مندالان کرد
بە دارە دارە كەوتن
درەختىك لە بەباراندا
هەموو پەلك و بەروبوم و چۆلەكەكانى

خستەوہ بن پيستی
درەختشکين لک و پويى داپاچى
دلى پويو لە هاتنە پيش و ئازايى
لک و پويى چەشنى دوو دەستى مستوہ شينيك
بەرەو دەموچاوى بەرزکردەوہ
دەستت بەخوتدا شۆرکەرەوہ
ئەى گورگى ئيسک لە گەرودا شکاو

مەلەوانى

ئاوینە دەموچاۋ بەدىكتاتۆر دەزانى

داگیری دەكات

ئەرى لە رووی ئاوینەدا دەتوانم

ئەو تەشتە مسەى دایکم

بە مندالى لە ناوی دەیشووشتم

پر ئاۋ بکەم

بەلمىكى باغەش فرى بدەمە ناوی

پاشماۋەى شیرینی نەستەلەى قووت دا

ئاوینەى تیشك کۆکەرەۋەى ناۋچەۋانى

كە ھەميشە بەفرينى ماسيگرە
چاوى مەستانە ھەلدەخات
لەسەر تاويرىك پووبەرووى پوژ دانا
لە سەرچاوەيەك نزيك بووہوہ
كە جۇگەلەى زۆر دابەش دەكردە دامينى خوئى
ئاو گيانى پەشوكاوى گيانلەبەر دەلا وينيتەوہ
لە ئاوينەش داىكتەرە
گولەكانى ئەفسووناوين

گه‌ردوون

پياويك و دوو ژنن
ئاسمان
زهمين
ئاو
ژيان و مردن و نه‌وه خستنه‌وه
له ده‌ستی خوداوه وهرده‌گرن
خه‌لكانيكي زوريش
له شه‌قام دين و دهرؤن
گويايان له ده‌نگي
يه‌ك ده‌بي و ليك نزيك ده‌بنه‌وه
كه‌سيس ناكه‌ويته په‌ناي ئه‌وي دي

مەيموون

مەيموونىڭ بەسەر لىكى دار ھەرمىيەكەوہ
ھەرمىيى دەگرته رېبواران
ميوہ فروشى كۆلان
كۆي دەكردەوہ و دەيفرۇشت
سمۆرەيەكيش بە تويكىلى گويىز
پەلەيەكى خويىنى دەشاردەوہ
نەمزانى يەك لە بنەمالەيان كوژراوہ
يان خۆي تاوانبار و بكوژە
دار قەزوانىكى تەپيشى دەپاراست
ناوقەدى بۇندارى كردبووہ مالى
كە بە ترسەوہ لە ناوى نانوي
ئەرى كيسەل بە پشتدا وەرېگەپى
كى دەخاتە گومان و شەپ لەگەل چيدا دەكات

وهږسى

سيو له تاو سوور هه لگه پراني
خوي فری دداته سر زهوی
هیز و ددانش داپیره یان جی هیشتووه
هه موومان کلاومان ده که وی
خودا جاريك تریسکه ی زیږ پيشان ددها
جهسته مان وهك سيو له تاوان ده که وی
کهس ناتوانی یارمه تیمان بدات
مريشکي کيوی ديټ

ده‌په‌وی مالیبوون تاقی بکاته‌وه
جه‌سته و سیو
له کیلگه‌ی به‌هره نزیك ده‌کاته‌وه
سیو فه‌ریك و جه‌سته‌ش
ده‌چپته ناو لانکیك
که هیشتان بوئی دره‌ختی لیډی
دووباره له چاوه‌روانی هیز به‌جیهیشتن
کراسمان له زه‌وی ده‌خشی
زه‌وی ژیان‌ه‌وه تایبته و خاوینه

چاوساغى

خودا بەشنىك لە
ھېز و ئەفسوونى خۆى داوۋەتە با
چاوساغىەتى و دەينىرئىتە ھەموو شوينىك
پاسپاردەكان بەجى دەگەيەنى
ئەو حىكمەتە لە دەمى باوۋ دەرچوو
ھىچ شتىك لە خودا بزر نىيە
ئەو خانوۋەى پاشا لە ناو
باخچەى ختووكەدارى
لە بلوورى پوون دروستى كردوۋە
چاۋى پەنجەرەى تۆزاۋى بکہ

فېنكايى و گزنگ بەناو ئەو پرچانەدا رەت بکە
کە دوو دلدار بەيەك شانە پيکى دەخەن
ئەرى ھەنگ بو بەسەر خونچەوہ نانىشيتەوہ
ھەلپەى گولپەتى
ھەنگ چاوساغى کيپە
سەرخوشى و دلخوشى ديار نيپە
ناوہ ناوہ لە گولجاڤ دپتە دەرەوہ
بوئى ميخەكى پەرى پزگارکەر دەکات
کە بەناو کەوہ پوژدا
ھاتووہ و کولمى گوشتى داگيرساندووہ

قفلی

له ناو کرانه‌وهی بالی
تاوس و چاوی غه‌مگینی کتیبی چیم دی
شاریکم هاوشی‌وهی شاری شیعر دامه‌زراند
نه کس دیت و نه کس ده‌روات
به‌گه‌رمبوونی لیوی قاله مه‌ره
زهمین قفلی شکا و کرایه‌وه
مروّف هات و چوو
که‌وته چوله‌وانی و له‌سه‌ر بالی

بالندە سووراپیەوہ
پی دەچیت شوینپی مەیموون
لاسارترین شوینەواری ئەو ناوچەییە بییت
ئاسمان ھەندیک ئەفسانەیی خستە خوارەوہ
کی ھەلی دەگریتەوہ
ھوما و سەمەندەر
پی پەنماوی راوکەری کتیب پۆدرە دەکەن

چاره‌نووس

تریفه میوه‌ی مانگه
شه‌و وهرزی پیگه‌یینیتی
له‌خه‌ون و بئداریمدا ده‌یرنم
بو‌رنین هانا بو‌هیزی گیان ده‌به‌م
گیان مالئیکی ته‌واوه
به‌خیراییه‌کی سه‌رسامکه‌ر دروست بوو
هر چیبه‌کی ئاده‌م و حه‌وا بزریان کرد
ئه‌و دۆزییه‌وه

هەموومانی برده سەر
ئاویکی بە گۆل پەرژینکراو
کە دلخۆشە بە هونەری
گەشە ی هەنگ و خەستیوونی شیلە
وینە ی خۆمانمان تیدا دیت
لە وینە ی خۆمانەوێ
بۆ یەکتەر دۆزینەوێ و جوانکردنی بەرزاییەکان چووین
هێشتان ماوێ چارەنووس جوان بێت

بېرنووتى

دوعاى خيىر ئەگەر ئەوين نەبى

ئەى چيىه

ھەموو دەنگىك مژدەى

ئاھەنگ و گەيشتن بە سىماى يار دەگەيەنى

لە ئاھەنگدا زۆر شتم خوۆش ويست

بېرنووتيم خستە بەر لووتى زەوى

بەلكو بۆن باش بەكار بېنى

پشکووتنی گولم له کیس نه‌چی
کاتژمیری سه‌ر میزه‌که‌م
به‌پیویستی دلم لی دها
له شه‌وقدانه‌وه‌ی سیمای یاردا
کات به‌هیمنی ده‌گوزهری
ده‌مباته‌ ناو ده‌شتیکی پر‌گیان
سه‌کوئی له‌سه‌ر راوه‌ستانی هه‌یه

ئاللا

تەمەن چەند شەو و پوژى تىدايه
لە شەودا شەمشەمەكوپىرە دەفېن
لە پوژىش ئەستېرە لە سېرە
ساچمەى پوچى دەخلىسكىن
دەكەونە ناو
قەلەشى ھەنار و چاوى گولەبەپوژەوہ
پوچى ئەسپى تىكسەراويان ھەيە
ئەسپ ئەى نازدار و گەورەى ئازەلان

له ناو پاوان یالی داوخته بهر بای مژده‌هین
خه‌ریکه ده‌گه‌رپته‌وه ماله‌وه
حه‌ز ده‌کات زینی
ببه‌ستم و قه‌لغانم به‌ده‌سته‌وه بی
فریای ئه‌وه بکه‌وم
نه‌ک ئالای شار بکه‌وئیت
ئالا پشتین و ده‌سمالی
باپیره و داپیره‌مانن
باپیره و داپیره‌ش گونای پری زه‌وین

به‌رانبه‌ر

شه‌وی به‌هاره و مانگ چاومه‌ست و خوماره
داره شه‌کران قاز و قورینگی
له‌سه‌ر په‌نجه راگرتووه
ناوه ناوه جیگه‌یان ده‌گۆرن
به‌رانبه‌ر نازی هه‌وری زیوین
هه‌ردوو ده‌ستم خستووته ژیر سه‌رم
په‌لکی ترووکانی هیلکه
ده‌که‌وئته سه‌ر ده‌موچاوی پر هه‌وای گه‌شتم
گویم له ئاواز و خورپه‌ی دلی

بای فینکی شه‌وانه‌یه
خه‌وی له چاوم شکاندووه
ئیدی بۆم ناگری ب‌خه‌وم
هه‌ردوو ده‌ستم
له ژیر سه‌رم و ته‌می به‌یانی ده‌ره‌ینا
هه‌نگاوی به‌هیز به‌ناو
دارستاندا هه‌ل‌ده‌هینم
دارستان مندالیمه
قه‌ت ناتوانم په‌رژینی بشکینم

خۆکوشتن

بەپیارم داوھ خۆم
بۆ دیداری مردن ئامادە و پۆشتە و پەرداخ بکەم
هەرچی هەستم بەرانبەر پوختساری گەرەمی هەیه
لە پستەیه کەدا وەک دەمەوئێوارە سووری هەلگەرینم
خۆشەویستیکی کەتە و بەترسی
پاشان ژیانمی پێ دەبەخشم
بەلندەیهک بەژوور سەرمدا پەت بوو
شوینی وچانی لە بەهەشتی ونبوودا دۆزیبوووه
مووروو پژا و زهوی خالدار کرد
جوانی جاریکی تر سەرنجی پراکیشامهوه
ژیان قەرداری جوانییە

جانتا

ئاسمان ئەستېرە و مانگى كۆكردهوہ
زنجىرى جانتاى داخست
بەيانىيە و بالندە بەسەر چلەكانەوہ بەئاگا ھاتوون
دەچنە دانەوئلە ھەلگرتنەوہ
زىاتر لە شەقامىك
گوڤبىستى داد و فرىادمان دەبىت
دەيەوئت زياننامەمان بنووسىتەوہ
لە كۆتايى ئەوياندا
شەپ وەك تەرمىك بوگەنى كردوہ
كۆمەلئىك پياوى شكست خواردو
خەرىكن تەرمەكەى دەكەن بە پياوى مريەم

لە سەرەتای ئەوی تریاندا
قوربانییەکان چرا و نان
بەدیواری حەوشەى مألەکانمانەوہ هەلەدەواسن
ئاسمان زنجیری جانتای خوئی
داوہتە دەست شەو بیدادیک بیکاتەوہ
ئەستیرە و مانگ و چرا و نان
بەسە بو ئەوہی زەوی لە سوورپانەوہیدا
وچانیک لە مالى
ہەمیشە بیباک و ئەمەکداری ئیمە بدات

چاندن

سەرماى زستان بەهێز و بێزارکەرە
ئەسپەکەم ھەزار چاوی گەرمی بەخشییە قۆزاخەى دەروونم
بە سەر پشتی گەرمییەوہ
بە بەرچاوی سوور و لیلی گورگەکان
بە ناو دارستانیکی نیمچە تاریکدا پەت بووم
دەنگیکی ناسک و ئاشنا
بەخوڕپە و ئاگادارکردنەوہ
ئەو ناوہی سووک لەراندەوہ
ئەو شیوہکارەى لە رەنگدا بەھاری پاشەکەوت کرد
لە چیاپەکەى بەرانبەرت
لە تەمەنى خوینگەرמידا
دەستی لە ملی ژیان بەربووە
پێویستە لە ناشتنی ئامادە بیت و گەنمەشامی بچینیت

مۆزەخانە

شەپرى ئىستىرى چەموش و كاروانچى جىماو تەواو بوو

ھى ستايىش ماوھ

كىو ھىرشى ھىنا

پووبارى گەمارو دا

ئاو وەك ماسىيەكى بەھىز

خوى لە دەستى كەتە و ناقولاي كىو راپسكاند

دارى ئالا لە ناو سىنگدا دەچەقىندىرئىت

پيويستە جەنگى گەمارۆ شكاندن بەرپا بکەين
ئاو ئازاترين جەنگاوەرە
شمشپىرى بەرزکردوووتەوہ
لە بريسکەيدا
مۆزەخانەکان دەپارىزىين و دەولەمەند دەبن
لە مۆزەخانەدا باليکى تايبەت بو
ئەو دەستانەى پرچ شانە دەکەن پيويستە

خۆشحالی

شەمشەمەکوپرە لە ناو ئەشکەوتدا
خۆشحالە و باش بالی دەجووڵینی
لە بۆنەدا گۆل بەدیاری بۆ یەکتەری دەبەن
مانگ بالئەندەپەکی چا و رۆشنە
بۆن و بەرامەیی زەوی وەردەگریت
هەلۆ لاسایی کردەو
شکستی هینا

پۆرپەسى ژيان وا دەستى پى كىر دووہ
بەلام ھى مردن وا نىيە
ئەرى ئەو شوينەى لەسەرى دەژين
ناو بنين سۆزى ناسكى عەلى مەردان
يان ھەراسانى و ئەژنۆ لە باوہش گرتنى ئەخۆل
خواوہند جارىك دىتە دىدارمان
دىدارى دووبارە نابىتەوہ

قەلە رەش

قەلە رەشى چاۋ لە تەمەن نەترووكىن
بەو بەلە شووم و پيرانەوہ بو كوى مل دەنيى
من وەك باخەوانىكى حەوشەى مالى خودا
ئاگادار كراومەتەوہ
درەخت وەرزی گەلا پىتتىن و دۇنايدۇنيانە
تەپوتۇزى چىرنووكت بەسەريانەوہ مەپىژە

با میوه زړ نه‌بن
بالنده‌یه‌کی خوشخوان و که‌شناس
به‌سه‌ر به‌ردی‌کی گهرمبوو به‌خوره‌تاو نیشته‌وه
چه‌تری به‌سه‌ر دره‌خت دابه‌ش کرد
زهمین نه‌و کاته جوانه
چه‌تر به‌رووی قه‌له‌پرش هه‌لده‌ین

نەگەيشتن

ماوەی ھەزار ساڵ زیاترە
بەدوای ئەسپ و کیسەلەووم
ھېشتاش نەگەيشتوومەتە سەر مېز و مۆمىك
كە چاوی ئال و والای راستەقینەى خەون بێت
ئاسوودەیی سروشت و ئەدەبی گەشت بخوینمەوہ
جیھان بەنامۆم دەزانى و دلۆپىكى نەتكاوم
دەتكیمە گوێی
كەشتى كە بەتینی ئەقین ھیزدارە

له داهاتووشدا ده‌بیتته‌وه دره‌خت
له ئاوی ژیان وه‌ستاوه
دلّم تهنک بووه و هزار سالّ زیاتریشه
له شوینپیئی ئەسپ و کیسه‌لّ
دره‌ختی بوئخووش ده‌روینم
هیشتاش ئامازه‌کانم
نه‌بوونه‌ته قسه‌یه‌کی داگیرساوی
ده‌مه‌وئوارهی ناو شار

شۈيىن

جوانى بەفېرۇ ناچى و ساتى درەوشانەوھىيە
ھىچ شۈيىننىڭ نىيە بۆى بىرىم
گۆپىش دەمى گورگىكە
كەلبەكانى كەوتىن
بىشمىر چاوانم بەكراوھىي دەمىننەوھ
ئەى دىدارى خودا
شتىك لە نىوانمان پووى دا
پاشان كىتېب و پەيامىك دۆزرايەوھ

قەقنەس

بەدرىزايى ئەو رېگايە سەرمام بوو
دلم لە ناو ھەمبانەيەكى خۆشکراودا
پەپ و بالى سەوز بوو و نائومىدى دەکوژى
ئاي لەو رېگا بى ناخەدا كەس رېبەريمان ناكات
ئەو رېگايەم باش ناسيوە
ئاسمانيشى بەخۇناز و لووتبەرزە
كۆلارەى ھەسرەتمى تەپ كرد

وہختہ گیانم لہ گہرمی ترووکانی ہیلکہیہک
دار و پەردووی جہستەم چۆل کات
ئاگر بریژیتە ریگا
پالەوانی ئەفسانەییەش لہ کەناری دانیشن
پەپوولە لہ ناوچەوانیان پەیدا بۆ
ناوچەوانی گەرم کانگای پەپوولەییە

بەرزبونەوہ

ئىوارە ئەفسونى خۆى پزاند
باوشىك پشكۆى فرىدايه ناو دلم
دل جوانى تىدا دەسورپىتەوہ
دارستانى دەم شار
جولانەى زۆرى لى ھەلخراوہ
دار بى و چنار

بەدەوری خانووی ھاوینە بەرز وەستاون
درەختی رێك چێندراو
ئەوینداری خوداوەندانە
دین پیرۆزبایی بەرزبونەوهی لی دەكەن
درەخت پووناکی لە دەمچاوپەیدا بیّت
لە كۆ بەهێزترە

كۆتر

جيهان بۆ دەنووكى كۆترىك بچووك بووہوہ
كە لەسەر قولفى گۆزەى خەيام
جومگەكانى حەساندەوہ
دواى سەرسامىيەكى كورت
تەماشائى بائى خوى كرد و راي گەياند
رۆشكردى فائوس بۆ من لى گەپىن

داوا

تکایه ئەم داوايەم لى وەر بگرن
نازانم چاوم بەبينيى چى
گەرم بکەم و لە پینا و چیدا بمرم
وەلى ديوانە بو ئەوەى چاوى
بەبينيى کوچى خیلەسات گەرم دابیت
پيويستى بە درەختيکى
چوار وەرزه بەردار هەيه
کاروانچيى لە سەرگەلاکانى نان بخۆن

په‌ره‌مووچ

که به‌دیغ باباجان له دایک بوو
بؤئه‌وه‌ی خه‌ونبیینی به‌هیز بیٔت
په‌ره‌مووچ به‌سه‌ر لانکیدا رٔا
شاعیرانی کلاسیک
له خه‌ونیکیدا که ئاوی شه‌وی
پیشکیش به‌میوانه‌کان ده‌کرد
خویان پی ناساند
سه‌یرانی زور و پیاسه‌ی له‌گه‌لدا کردن
له رووباری زه‌لم

راوه‌ماسی و مه‌له‌کردن بووه خولیا‌یان
قولاب و داویان به‌و تریفه‌یه سپارد
که له ناو ئاودا ده‌مینیتته‌وه
کۆمه‌لێک یادگاریا‌ن
له گوێچکه‌ماسی شارده‌وه
من ئه‌و گوێچکه‌ماسیا‌نه‌م بینووته‌وه
یادگارییه‌کانیا‌ن
وه‌ک گردیکی ئه‌فسووناوی
له ژیا‌ندا ده‌هیلمه‌وه

واقورمان

ئاگر لە دەست و پەنجەى شيرينه‌وہ
مەشخەلى بەرزبووہوہ
وہفایى لەسەر پەيزە
رۆخسارى رەنگى تیدا مرد
قەلەمى دەست و پىيى شكا
سەرکەوتن و دابەزىنى لە بىرچووہوہ
خەون بەوہوہ دەبينى
لەسەر پەيزە نەمىنیتەوہ
بو ئەوہى ئەوہ لە بىر خوى بباتەوہ
کە ئاگر کۆچى پى کردوہ
شيعرىكى کردە ئازار

پەراسوو

مەولەوی لە گەرانەویدی رپۆرەسمی
ئىجازە دانى فەقىيەكى
لە سىبەرى قۆزاخەيەكى ئاورىشم
ئەسپ گۆيرايەلەكەى ئامۆژگارى كرد و خەوت
خودا يەك دوو پەراسووى دەرھینا و چاندی
ژن و گۆیزی ھەورامان
بەبای پەلە وا ناسك و پر بوونە

سادەبوونەوہ

مەوداكان لە شادومانی دیداری كۆ
دەستیان پێ کردووہ و بو كۆ جوانن
گۆران ھەندىك
نوکی برژاو و قەلەخەرمان و باوی
خستە گیرفانیوہ و لە پرمەى گریانى دا
لكى ئالۆزى دارمازوو سادەبوونەوہ
با سادەىى ببیتە
چاوساغى كاروان و شادومانی دیدار

ئاشنایی

بەیانىيەكى زىوينە و ئاوى نەمرى بەم و بەو دەدا
هەلمى نانى گەرمیش
بەختەوهرى خىزان و پۆژە
لە ناو گولەکاندا چەند رستەيەكى شيعرم
بەخەبەر هینا
لەگەلیان دانیشتم
دیوانەكەمیان لە باوہش گرت
تیشكى ئەوہى پيويستە بکرىت درەوشايەوہ
هەموو بانگکردنىك بو ئاشنابوون بەگول
هى خوشەويستىيە
خوشەويستى گولى لە بىرنەچوونەوہ دەپويىنى

ئاوريشم

ئيمە ھەموو گۆرانی زەمىن و ئاسمانمان ناسى
كولمى پىر و ئالت
كە بەرەو تۆ و دەرگاىەكم دەبات
بەسەر زەمىن و ئاسماندا كراوہتەوہ
لە دەمى باش دواوم نزيك بكەرەوہ
گەزەم لە ميوہ دا
لە شوينى ددانم ئاوريشم
بۆ جلوپەرگى ئادەم و ھەوا پەيدا بوو

تاج دانئ و چاوم گهرم بکه
چاوه‌روانی بو دواي مردن خاموشییه
گهرمایه هست و ختووکهی به‌هره و فرین
دهمی خوّم به‌تو ده‌سپیّرم
گه‌رووم شیعیکی خه‌مناکی تیدایه
ئه‌م شیعره بهینه ناو دیوان
مانگ دیته ژوانی زهوی

دهست

مانگ دهستی خسته ناو دهستم
په‌یمانی پروانینمان مؤر کرد
قاوه‌ی ئاسووده‌یی دوا‌ی بریارمان خوارده‌وه
تا پیلووم خوناوی لیّ کهوت
بیّ پاشماوه ون بوو
ده‌بیّ تا دهرکه‌وتنیکی دیکه ئوقره بگرم
رۆبۆت و مندالّ له ناو گولاندا
شۆرشیک به‌ریا ده‌که‌ن
ده‌سته‌کان وه‌ک ده‌ستی خدری زینده
پاک ده‌که‌نه‌وه و پاشان
چلچرا و ترپه‌ی دلّ
ده‌که‌نه‌ په‌یام و بوونی پیّ کوّ ده‌که‌نه‌وه

مەشخەل

دەموچاوی ژنی دووگیان
ئاگای لە گەشەیی گەلا و گول هەیه
بەهار گەنجینەیی گەورە و مەشخەلی
دەستی دایە زەمینە
مراوی کۆی که گیرۆدەیی ئاوه
حەزی خوۆ نقومکردن و مەلەوانی نییە
خۆی دەشوات و بەسەر چاروگەیی پاپۆر
دەنیشیتەوه و خۆی دەداتە بەر خۆر
هاوەلی راپچییهکان دەکات
چاوەرپی که سیکه
ناونیشانی هەموو که سیک دەزانی

كۆشك

پياويك بە ناوی نالی چوہ

كۆشكى ئەمارەتى بابان

كەس لەوئى نەبوو

لە پىناوى خەون بينىنيك ماپەوہ

سەرى لە ناو پەنجەرەيەك دانا و خەوت

بەيانى وەك ھەموو بەيانىيە روو لە خىرەكان

زوو لە خەو ھەستا

لەسەر گردى بەرانبەر مالان

دره‌ختیکی پرواند
به‌سالمی گوت زۆربه‌ی زیانم
له‌ پرواندنی ئەم دره‌خته‌دا به‌خت کرد
به‌چی ده‌چی ده‌بیته‌ چی
که‌ یاداشتی بزربووی
دوازده‌ سواری مه‌ریوان
له‌ سی‌به‌ریدا نه‌دۆزریته‌وه

پەلە

بەيانى چاوم لە ناو چاكەكارى دەسوورپتەوہ
فرياي سروہى نەرم دەكەويت
بە ئارەزووى گەرمەوہ باسى ژيان
لەگەل ئەو ھەلمە دەھينمە گورپ
لە گولەكانى باخچەى مالم بۆن دەفرينيت
كەس ھيندەى ھەلم
ھەلپە و پەلەى نيبە بۆ بەرزبوونەوہ
خودا ئاسمانى پر كردووە لە سەرسامى
گەنجينەى ئەوينى خوشتى دەدات
بە ھەموو كەسيك

بەخشىن

ژیانى خۆم كرده چەند وشەيك

زايەلە

نوژ

پەنجەرە

خۆرى بەخت گەشىم شيعر

كېلگەى خۆزگەخوۋازى دۆزىيەو

ھىزى بەخشىيە پوۋەكەكان

لەسەر كورسى خۆى دانىشت

بەرىپى ھەموو تاج بوون

پاشاكان لەبەر پىى نزيك بوونەو

تاج بووہ خاچ و پاچ

لە گەروويان گير بوو

پەراندنەوہ

شیر دارستانی ئەوبەری
بەپر ئاسکی گوشتن و کەرویشکی خرین زانی
هەولێ پەرینەوہی دا
فیل وەک یارمەتی
لووتی خووی بو درێژ کرد
لەسەری دانیشت و دەستەکانی بەگوئیەوہ گرت
لە پرووباری بی بوار پەراندیەوہ
ئەسپی بالدار حیلەیکە کرد
گپی ئەم پەراندنەوہیە چەند بەدەفەرە

میرووله

میرووله به نینۆکی پیم به‌رزبووهوه
له ناوچه‌وانم پشوری دا
ده‌مامکی کرده‌وه و ته‌ماشای چپای کرد
مامز فه‌رموی لی کرد
گوتی ده‌توانی شارت بهینیته ناو شاخه‌کانم
که‌و رایسپارد
گوتی نه‌گهر بته‌وئیت له‌گه‌ل هیلکه‌کانم

لە گەرمی و ساردی دەتپاریزم
پلینگ برۆای بەهیزی میروولە هیئا
گوتی ئاین و ویزدانم
دەهینمە سەر ئاین و ویزدانت
میروولە دلای بەوہ خوڤشە
خوی بەچی بچووینیت
خاوەن شکۆ خوئیەتی

زەلبىل

كۆمەلەك درەخت
دەستيان خستووتە سەرشانى ديوار
ميوەيان بە ھاتوچۆكەران بەخشى
پەرژىن بوو زەلبىلى دەستيان
لە پېشپەركى لەگەل بەرانبەر
نەرمى نواند
زوش بە نېشانەكانى پالەوانى گەپشت
ئىدى شۆۋەيەكە لە ناو باران
پياۋيەك لە ھەموو شۆيىنىك
پىك لە دەستى داىكە زەمىن ۋەردەگرىت
مەست بە جوانىيەكانى خوداكرد

دهف

ئەمشه‌و کهم خه‌و بووم
چاوم له ئاسماندا له ناو یار و دیاره‌کانی
ده‌سووراپه‌وه
بازنه‌ی به‌دهوری ئەستیره‌ی به‌ره‌به‌یاندا
ده‌کیشا
دل ئارام و ئاسوده‌ ده‌نگی هه‌لبیری
ئه‌ی خودا ده‌نگیک له ده‌ف هه‌ستینه
چه‌تریک به‌سه‌ر خه‌و‌خۆشه‌کان بکه‌ره‌وه
ده‌ف و چه‌تر له شیوه‌ی نانن
نیوان ده‌ف و چه‌تر
کی‌لگه‌ی قامیشی شه‌کره

سۆمما

بنىشەوۋە لافاۋ ئەى دىكتاتورى سەرلىتتىكەر
بەلەرزە و مووچىكى دىل ھەست پىدەكەم
چاىخانە ھاۋىنىيەكانى شار و گولدىنى
پىش دووكانى زىوفروشهكان ھەلدەگرىت
لە دىل لىدانىكدا
درەوشاۋەترىن ئەستىرەم لە رىگەدا لادەدات
ئىدى بۇ ماۋىيەكى دوورودرىژ ناتوانم
لە لىۋارى شەقام دانىشم و بەئومىدەۋە چاۋم
بەكىژە چاۋبازەكانى شار پوون بىكەمەۋە
نىرگىز چاۋى پر سۆمما و پوونە
تىشكى گلۇپىش لە رۇژدا مردوۋە

قەتماغە نەگرتن

سەرچاوە دڵ و چاوی لە دوای ئەو پارچەییە
لێی جیا دەبیتەوہ و بەجیی دەھیلت
بۆیە وەك ژنیکی بەبەزەیی
چاوی دوور هەلخستووہ
بێ پشوو دەگری و بەردەوام برینی تی دەکەوێت
خانومانە بەهەزاران جۆگەلەیی بآئندە لە لیوار
تەماشای بەژنی باریکی خۆی کرد
پێویستە
بیر لە دەورووبەر بکەمەوہ
بریقەیی پوخساری بۆ دەورووبەر
گرینگ و بەهانا هاتنە

رۆل

ئەو ھەموو ئەفسونانە چىن
رژاۋنەتە سەر تەختەى شانۆ
داۋاي رۆليانە و بەكامى دل بىگىپن
ھاۋارىكى ھەرەشە تامىز
لە چالئىكى تارىكەۋە سەرى ھەلدا
رەنگى ئەم زەۋىيەم بو ناگۆردىت
رەنگى ژيان
لە دووبالى تەنكدا نەينىيە
نەينى بالئندەيەك بوۋايە
ئىۋارەيەك ھەر بەسەر سەرمدا
جوۋكەيەكى دەکرد و رەت دەبوو

پاكر دىنەو

دروود بو بالندەى گۆشتخۆر
دەنووكى پېشنگدارە
ناھىلئەت زەوى بوگەن بكات
مروّف ئەو پېشنگەى لە خو ئالاند
كۆمەلئەك وئەى بەسەر زەويىەو
پەرش و بلاو كردهو
مەشخەلى ئاگرئەكى كرده ديارى ئاسمان
بەديارىيەو
سلاو لە رېبواران وەردەگرئەو
دلخۆشە بە ئاوههوا
عەودالئەشە ئەو بەزانئەت
چ شتئەك وا لە تەمەن دەكا
ئاوا بئەك بروت
كۆشكەش زۆر بەرزبئەو بەز دەبئەت

حەسانەوہ

سوپاس و دروود بو ئازارەکانی ژیان
مرۆف دوای مردن
پیوستی بەچوونە بەهەشتە
جوگەلە بباتە بن درەختی ئومید و نەمری
میوہ لە شکۆمەندی دوای زەر دەخەنە زیاتر نییە
خودایە ئاگرێکم بو دەستنیشان بکە
چاوی ھەموو بینینەکان بنوسییت
دلم دەتوینمەوہ و گوێرایەلی دەبم
مردووەکان بەچ شیوہیەک دەگەرینەوہ سەر زەوی

قولاډ

خانووی بچووکى راوکه‌ره‌کانى ماسى
له پوڅ ده‌ریان
ئاوازی هه‌لځه‌له‌تاندى له ناو ده‌خویندرى
نزيك بینه‌وه و سه‌ر ئاو‌که‌ون
میوه‌ی سه‌ر لکمان بو‌رنيون
قولاډ هاویشتن ده‌ست شل ده‌کات
راوکه‌ره‌کان به‌که‌شتى شه‌ر
ده‌چنه ناو ده‌ریا

سپبه‌رى مردن ده‌خه‌نه سهر
ده‌موچاوى مانگ له مه‌نگى ئاودا
ئاوهايه سنجاقي مراز
له دووگردي په‌رييان بدهيت
كاتيك له دروود خويندن بوونه‌ته‌وه
راوکه‌ریش له برژانى ماسى
ئاگرى ماليان ده‌کوژيته‌وه‌و دوعايان گير نابيت

ځنگان

نهم شه‌وه

به‌چی ده‌چیت

که ملپیچ و قه‌مسه‌له‌که‌م له‌سه‌ر میزی خواردنه‌وه

له‌گه‌ل شووشه به‌تاله‌کان له‌بیر کرد

با و باران لیی دام و نه‌خوش که‌وتم

با و باران نه‌فسوونیکن دره‌وشاوه

جه‌سته به‌خوینی گه‌رموگور داپوشراوه

هه‌ویری شیرینه‌مهنی

له هه‌موو شت دلنهرمتره
پیاوی خوشبهخت ملیچ و قه‌مه‌سه‌له‌که‌ت بهینه‌وه
مرۆف و سروشت یه‌کتریان خنکاند
خودا یه‌که‌م شیوه‌ که به‌خشی
سروشت بوو
دوا شیوه‌ش ده‌موچاوی مرۆف
ئاده‌م ئه‌ی به‌دبه‌ختی نه‌مر

تۆر

پالم بەکەوانی بېشکەى مندالەکەمەوه دا
له تەلهفزیۆنەکەش
دوو کەس له قوللە و کەلوو هاتنە خواری
مامەلەى تۆرى ماسییان کرد
ئەگەر له تەلهفزیۆنەکە بەهاتبوونایە دەرى
له گەل یەك دادەنشتین
یاقووت و مروارى و ئەستیره
دەکەونە خواری
بەرزاییەکانى سەر زهوى ئومیدن

وهك درهختی بهردار چاویان ههیه
هیچیان له چا و ن نابیت
جهنگ له سروده‌کاماندایه
کوردستان له ناو سروودی جهنگدا
شه‌هیده‌کانی پووسوورن
پیره‌مێرد به‌وه هیز که‌وته‌وه ئه‌ژنۆ و چاوی
زانی واتای سروود و سروودیژی چیه
به‌توندی غاری دا تا به‌دیداریان گه‌یشت
ئای دیداری نه‌مری خه‌زنه‌ی به‌هره و سرووشی

گۆرانى

ئەسپ تا ئەژنۆى لە ئاوييە

بەكلكى جانەوەر دەكوژييت

پرديشى ھيئاوہتە پيش چاوى

كاروانچى بەدوايەوہ

لە بن ليوان بەدەنگى شاد و پروون گۆرانى بۆ دەلى

ئەو دەمەى ئومىديك لە گۆرانيدا بەكولە

کاروانچی ده‌توانیت بلئی
گۆرانی له‌ناکاودا
سارد نابیته‌وه و گهرمی ده‌خاته ره‌گی دل و جهرگ
ختووکهی ریگاش ه‌دات
ئای ئه‌سپ گیانداریکی چند به‌خته‌وه‌ری
دل‌مان ده‌بینی

موتکه

به‌ناو شاری زه‌نگه‌زوره پت بووم
ریوره‌سمی پیشوازی
خاوه‌ن شکو پروبه‌پرووم بووه‌وه
گه‌شتیکم به‌ناوی فریاکه‌وتنه‌وه ده‌ست پی کرد
هه‌وای ناوچه‌که ناخوش بوو
سییه‌کانم نه‌خوش که‌وتن
له‌ ناو شاری زه‌نگه‌زوره نووستم
ریوره‌سمی پیشوازی
خاوه‌ن شکو‌هاته پیش‌چاوم
خه‌ونیکم به‌ئومیدی فریاکه‌وتنه‌وه بینی
سه‌ید‌ه‌لی ئه‌سغهر و تیپی مؤسقای نه‌گه‌یشتن

پۆيتە

كەلەشپىرىك ھەموو نىشانەكانى
شانازى بە پۆيتەيەوۈ درەوشايەوۈ
بانگەوازى بۆ مريشكەكان كرد
تېكرای ھىلكەكانتان بەينن
دەنووكى لى بدەم

پاشان گرژییه‌کان ئاسایی ده‌بیته‌وه
جوانیش به‌دوای پیل‌اوئیکی ئاسنیندا گه‌را
ده‌ستی که‌وت
رووی له‌کیوی قاف کرد و پچی له‌سه‌ر به‌رد دانا
ته‌له‌کان هه‌موو ته‌قینه‌وه
که‌رویشک بووه خالی دره‌وشاوه به‌کولمی چیاوه

شەرم

ئەستېرەيەك

لە شەرمى كزبۈۈنى فرمىسكى رىشت
شۈيىنىكى نىزىك ھەۋارى خالى تەپ كىرد
شەرمى ئەستېرە لە ناۋ كىتېدا دەشكى
ھىمىن لە شەۋىك كە خۈزگەى تىدا دەخۈۋازا
كەۋتە رى و دىنا لە بەرچاۋى گەش بوۋەۋە

كۆمەلېك قەتئى و سويسكەى لە مائەكەى خۇيدا پەرورده كرد
ئېمە ھەموومان لە ولاتەكەماندا خۇشمان ويست
گولەگەنمان لە شوين پيى چاند
باران بەدوايدا بارى
ئەوہتا بېرەدا دەروات
بەدلماندا
خۇرىك لەسەر شانمان بەجى دەھيليت

بیرنە چوونەوہ

رەنگی خودا

رەنگی ئاو

رەنگی شیعەر

پیکھینەری ھەرسیکیان منم

پەلکەزیرینە قەردارمە و قەردەکەى بۆ نەگەراندوومەتەوہ

لە میواندارى و بۆنەدا دەیبینم

تەماشام دەکات و ھیچ نالیت

کەسێک نییە

جارێک رەنگی خودا و ئاو و شیعەری

بینیبیت و بیرى چووبیتەوہ

بیرنە چوونەوہ بەھەموو رەنگەکان خۆى دەنوینى

دلتەنگى

ھەر رېڭايەك ويلىبونىكى بەدواوہ يە
ويلىشە دەتگە يەنيتتە قوولايى گيان
دواى لەدايکبوونى ھەمدى
خويىن لە ناخى چل پڑا
زەوى بەشەونم تەپ بوو
پوژ نيوہى تەمەنى بەديار زەويەوہ رادەوہ ستيت و دادەميينى
شتيک بدوزيتەوہ
نەيدوزيەوہ

لە ئاوابووندا دلتەنگیەکانی بەدی دەکات
هەر کێ دلم برەنجینیت
هەولیر دەملاوینیتەو
کاویس ئاگاش مۆلەتم لە مەرگ بو وەر دەگریت
گویی لە داستان رابگرم
شکۆی خودا لە دەور و پشتم
ئالایەکە هەلدراو
سێبەری بەسەر برینی قوربانییەکان دەکشی

شوينپى

برووسك رووى بو راکرتم
گوتى رسته يهكى بهكارم تيدا بنووسه
ئەسپ شوينپى خوي فەراموش ناکات
شوينپى

چاوى ئەزەلى زەوييه
قادر کايان له ناويدا
ويئەى زورى له سەر ديوار بينى
بالندە و ئازەله کيوى کيشابوويان

شاهيد

له تهختايى ناوچهوانى شهيدىك

نووسيم

ولات هيئدهى ناوچهوانت بچووك بووهتهوه

پياسهى تيدا بكرى

چاره نووست دهبيته پيخوست

همووئو شتانهت نهبينى كه پيويست بوو بيانبينى

گول كه جوان بووه و له بونهكاندا دهيكهينه ديارى

بەدلوپە خوینی تۆ رسكاوہ
شەھید خوینی نەخۆش نییە
وہك يەكەم دلوپەي پەلە پاك و بەپیتە
ئەي شەھید لە خەم نەخواردنی خۆتم
بئ بەش مەكە و دیوانەكەي منیش
لە سندوقی رازەكانت هەلگرە

شاخ

خۆلێکی نهرم و جوان بوو
له‌هه‌زی مانه‌وه‌یدا خۆی کرده‌ شاخ
پیر بووه‌ و خه‌و به‌سه‌ر
هه‌ردوو چاوانیدا زāl بووه
له‌تافی لاویدا چالاک و سه‌رپێژ بوون له‌ نیاز
دره‌خت له‌ ناو سینگی‌دا ده‌روا
شه‌ونمی پاراو
لای لایه‌ی بو‌ پێگه‌یی‌نی میوه‌ی ده‌کرد
با تیر سه‌یری پو‌خساری خۆل بکه‌م
گو‌یچکه‌ شه‌یتانو‌که‌ هه‌موو شتی‌کم تی ده‌گه‌یه‌نیت

نەمرى

باخچە بەسۆزەكەم
بزهيهكى بۆ كردم و پرسى
ئەرى وزهى گەرمى گەشەكردنم
لە ئاسمانەوہ بۆ دى يان لە زهوى
چاويكەم بۆ بينينى ژيان تەرخان كرد
چاويكەش بۆ خەون بينين
چوومە ناو خەيالى نەمرى
بەختەوہرى ھاوړپيەتى كردم
خۆل و شتەكانى ديكەش گرینگن

گىتوگۇ

باوكم بەدوو ئەسپەكەى
دەنكە گەنمى لە چاوى كىلگە
دەچاند و بە رووى دەخەننەوہ
سەرنج دەداتە گلینە و پیلوویان
بانگیان دەكات ھۆ مندالەكانم
لە بن پەراسووى چەپى منیش
دلیكى ھەمیشە بەخورپە

پيش ھەتاو ھەلدى
چاندن گەفتوگوى خودايە لەگەل زەوى
شكو و شەرمى چاندن
گەمە بەھيلەكانى چارەنوس دەكات
ئاگادارى كردووينەتەوہ
بەريوہيە بو ميوانيمان

حه‌سه‌تدار

ئه‌ی بی نیشتمانتر له حاجی له‌قله‌قه‌که‌ی
که له ئیمه به‌گومان نه‌بوو
دلّم بچووک بووه‌ته‌وه
هینده‌ی کونی دهرزی دایکم
کاتیک قوچچه وهریوه‌کانی
کراسه ئوتوونه‌کراوه‌که‌م توند ده‌کاته‌وه
پیروزی تایبه‌ت ره‌نگی خه‌ملیوی
ناو ئاخاوتنی بیده‌نگی ئاراس عه‌زیز عه‌بدوللا
به‌به‌رده‌رگاوشه‌قامی باخچه‌ی گشتی ده‌پرژینیت
خوینی شیعر له‌گورچیله‌ی پاراوه و حه‌کایه‌تی شاره

لە بۇنە دلخۆشییەکانیدا كۆتریک هەلەدەفرینیت
لە كانی پوونی ناوچەوانی عوسمان شەیدا
بالی لە ئا و دەحەسینیتەوہ و شەری چارەنووس دەكات
چەتر و پەرەشووت و كۆلارە هەلەدەم
لەو كۆترەش سووكتەر هەلەدەفرم
ئەستیرە لەسەر بالی خاوەنی خورپەیه
پازی دوورناسی و دلخەبەردان بە كەرۆیشكەكپوی دەدا
فرین بەتەنیا هەر بۆ بالندە نییه
بیر لە زەنگ و موسیقای ناشتنیش دەكەمەوہ

ويست

لە شاخێکدا کە دالەدی چەند شەپکەرێکی دابوو
تونێلی هەلکۆلی
لە ناوهرپاستی تونێلدا مایکی شیوه
شوینەواری بوو خووی دامەزrand
دەشیهویت ئاگای لە ئەستیرهکشان بێت
ژیان لەمە باشتري تیدا نییه
غاردهی بوو سەر کانی و بونی گزوگیا
یان هیلکه پاککردن بوو مندال
بیریش لە هەستیاری چاوی گورگ بکه یتهوه

نوسين

پروژەى نوسينى داستانىك
بووہ خوليام و يەكەم ھاواريم رژاند
پالەوانەكانى يەك دواى يەك
لەسەر پووپەر قەلەمى دەست و پييان شكا
عارەبانەى زبلىرېژ بەكۆلاند تى پەرى
بەدوايەوہ غارم دا
بەپەرەكان بارى ئەسپەكەم گران كرد
گەرەمەوہ ژوورەوہ
چاوم بەھەموو شتىكدا گىرا

لهسهر كورسيهكى پلاستيك دانيشتم
پييهكانم خسته سهتله ئاويكى شلهتينهوه
بيريشم له قرژال دهكردهوه
ميژروى له كوى بخوينمهوه
ئەرى ميژروى دهريار بو كويمان دهبهيت
ئەو بهيانييه ميژوو پيش خەلكى شار له خەو ههستا
بهكولانى ههلوچييان ههلات و بهتهواوتهى ون بوو

حه‌کایه‌ت

به‌رانبه‌ر دوو کوټر ږاوه‌ستام
که به‌دیار باله‌فری بی‌چووه‌کانیانه‌وه
سه‌رسامن
له‌م ږاوه‌ستانه‌مدا
ئه‌م لاو‌ئه‌ولای زیانم ماچ کرد
حه‌کایه‌تی تاهه‌تایه‌ دروست بوو

کلاوی به‌روو مالی خدری زینده‌یه
دلشاد مهربوانی زه‌نگوله‌یه‌کی
به‌دهرگای حه‌وشه‌ی وه‌کرد
له‌نزیکی نووسی
هه‌بوو
نه‌بوو
تابووت ژووریک‌کی تاریکه

مانەوہ

ئاوینەيەك لە ژووری دانیشتن مابووہوہ
باپیرم دەموچاو و مرادخانی لە بەری رێك خستبوو
باوكیشم
منیش
هەرۆهەا كورەكەشم
لە مردنی هەریەك لە باپیر و باوكم
قردیلهی رەشی لە ناوچەوانی بەست
كەچی ئیستاش لە پیشوازیدا
دەمودووی گەرمە و چاوی هەر پڕشنگدارە

زانين

ئەو مانگەي كە بەسەر ئىمەدا ھەلھات
سەبەرى گەورە و نزم و ئاشتىپەرورە
ئەو رېنگايەي پييدا نەرويشتم
برادەرانم لىوھى سروود و پازى زەوييان
كردبووھ ژوورى خوشحالى سرووش و ديدار
بو رېكەوتىكى ترم دواخست
ئەي مانگ بى كەس بە و جاغزادەت بزانه

له باوہ‌شی دایکانه‌تدا زانی
کوټر و هه‌لو
هه‌ریه‌که‌یان چهنه‌د به‌رزده‌بنه‌وه
که‌میکن له‌و شتانه‌ی
خوداوه‌ند و گیانی پاک
ده‌رباره‌ی زه‌وی به‌ و جاغزاده‌ی خو‌یان وتووه

خودان

ئيواره به ناو كوۆلان گه‌رامه‌وه
با بۆن و به‌رامه‌ی خوداردنی
تازه لیندراوی ماله‌کانی به‌رزده‌کرده‌وه
که‌شیکی ته‌واو جو‌شابوو
مروّف‌ه‌زی ده‌کرد
شه‌قام دريژتر ببیته‌وه
ده‌ست به‌ته‌مبوور و پپ‌ه‌ست گه‌یشتمه‌وه مال

خودانىكى سادە و چەند دليكى
بەخوريە و ليورپىزى سۆز
منيش تىكەلەيەك بووم لە بۆن و بەرامەى
خوداردنى گەرەك
دانيال قەساب سرووش و پەنگى
تابلوى منارەى
لە ھەلمى چيشتى گەرم وەرگرتووە
ھەلم نانىشيتە قولايى چالەكانەوہ
يۆتوپيائى قەلا و قوللەيە

ئەستیره

شەو و پەنجەرە داخراون
ئەستیره هەموو چاو و چاودیڤرن
مانگیش تاقانەیی دایکیه‌تی
بەلام تەنیا چاو دەدەنە
ئەو ئادەمیانەیی گەنجینەیی بەهره و جوانی دەولەمەند دەکەن
لە ناو باخچە دانیشتم
فەرماوۆشی فرمیۆسکی خوداوەند و دەنگی دەف
ئەو مندالەیی ناو دلمیان دەلاواندەو

زىندەوهرىك له ژير زهوى هاته دهري
ههوايهكى پاراوى ههلمژى و بهچاو نزايلهكى نواند
سوچاس بو بونى خوشتى پهپهسىلكه
كه نهپهشت
ئەستیره تەماشای ئەو ئادەمیانە بکات
درۆیان بە دەمیەوہ کردوہ

ئاشق

گولّه‌به‌پوژه ملکه‌چترین ئاشقه
به‌شهو ئه‌شقی به‌تال ده‌بیّت
که‌واته نیو دلّی هه‌یه
نیو دلّ له ژیر گومان و چاودیریدایه
وینه‌ی سه‌روه‌ری
له ناو بیرکردنه‌وه‌ی به‌رزنابیتته‌وه سیبهر بریژیت
خودا مه‌لی هوگر بکات
مه‌ل گه‌لیک شت ده‌زانن
ده‌نگیان به‌ئاسته‌م ده‌بیستریّت
داوای به‌خته‌وه‌ری بو سه‌رزه‌مین ده‌که‌ن

نەترسان

لەسەر يەك لە تەختەكانى باخچەى گشتى ھەولپڤر
كەشكۆلى پيغەمبەرانم بەجى ھيشت
بۆ ئەوہى ورە و ھيز و توانا
بدەمە پياويكى دلشكاو
لە زەوى رەق نەترسييت
چەميك بۆ بەخيوكردنى ماسى و مەلە
رژايە بەر مالىيان و پرسى
دورژمنان رويشتن
ئەدى برادەرانى من لە كوڤن

سوئەت

دىلان خەرىكە مەلۇتكەيەك دەباتە گردى سەيوان
لە دارئەرخەوانىكى نزيك دەكاتەوہ
مامەكرنوو وەك ميوەيەكى ئاوى گىراو
هاتە پيش چاوى و بۇ ميوانداریيەك دەچوو
ناوچەوانى هەژا و تەزوويەك رايگرت
لئى پرسى
ئەرى كەسوكار و برادەرانى
هیچ لیتیان پرسىوہتەوہ

له ژێر خۆری ساکاردا
که سیبەرەکان تیکهڵ نابن
هاتوچوون و دۆنايدۆن بەردەوامه
دیلا نیش له نزیکردنەوهی
پارچه شووشەکانی شەبەنگ دروست دەکەن
مامەکرنوو هیلکەیی سەمەندەر بوو
گالتهوگەپی هەلینا
ژیا و سویندیشی بەدروۆ نهخودارد

کاترمیر

به‌و نیازه په‌نجه‌ره‌که‌م کرده‌وه
با بیته ماله‌که‌مه‌وه که‌مانچه بزه‌نیت
دره‌خت گوران‌بیژ و خاووخی‌زانی‌ش کورس
که‌لوپه‌لیش گوینگر
ئه‌سته‌مه‌له مال‌یکدا ده‌نگ ئاواز نه‌رسکینیت
کاترمیری هه‌لواسراو
کات نه‌کاته ئاده‌میزادیکی دروژن و فریوده‌ر

مۆم لە ھەموو پەنجەرەى
ژوورەکانى مالم داگیرساندووہ و گۆرانى دەلیم
سلاو لە ئالای ولاتەكەم
سېبەرەکانى تیکەل نہ کرد
بەختیار زیوہر گولئى سەر بەستى
لە دەستى نزيك خستەوہ
بەكۆلانەکاندا بلاوى کردەوہ
درەنگ گەيشتە مالى خوئى
بوئى تیدا نہ ما

سلاو

ئەم بەيانىيە سەيرى قەلا و بازارم کرد
فوناد ئەحمەد دۆندرمەي
سەر بە گويز و فستق و باوي بەدەستەوہ بوو
بە چاويك گياکہلەي بينى کہ دەورى
يەنگى دنيا و قوزاخەي داوہ
چۆکم شلە
گرد و تەپۆلکەکانى دەورويشتم خەريکە دادەکەون
بەچاوەکەي تر
ناوچەوانى ھەموومانى بەخەبەر ھيئا

بەچىنى گۆرانىيەكانى گەپشت
خودا ھىزىكى لە دەنگ پرواند
ژيان بۇندارە بەجوانى و بىنين
ئەم بەيانىيە لە مالىكەى خۇمدا بىننيم
ژنەكەم مەمەشېرى دا بەنەوہكەمان
پاشان مەمە شووشەكەى شووشت
گولى لىۋارى پەنجەرەى پى ئاۋ دا
سلاۋ لە وىنەكەى پەسوول گەردى
كە بە دىۋارى مال و دووكانەكانتانهۋە گيانىكى ماته
تەماشى كويپەى شەرابى دۇنايدۇن دەكات
كۆترىك دەنووكى لى بدات

چلچرا

پیربال مه‌حموود ره‌شنووسی شیعریکی
خسته ناو شووشه‌یه‌کی به‌تال و دهمی به‌ست
هه‌لی دایه ناو پووباریکی پر مه‌له‌وانی نامراد
بو ماوه‌یه‌کی دوورودریژ
له لامان دانیشنت
زوو زوو کورسییه‌که‌ی ده‌گوری
نیازت چیه
ئه‌زمونی دوا‌ی مردنم کردووه‌ته شیعریک

دەمەوئ بيمەوہ ناوتانەوہ
لەسەر سەكۆي پەيكەرى گيوى موكرىانى
بيخوئنمەوہ و خورپەيەك بخەمە دلتانەوہ
چلچراش بە ناوچەوانى خانووەكانتانەوہ ببەستم
بە شاخى كەلەكپوئيش بليّم
داواى لیبووردن دەكەم
بو جوانییان كوشتووی

پوولفرۆش

جەنگاوەرانی ھیزی بووژانەوہ
ھیمنی گیان و بەرگرییان لە قوژاخە ی ئاوریشم وەرگرتبوو
لە دەفتەری بیرەوہرییان نووسیوہ
ئەو پوولفرۆشە ی نامەمان بو کەس و کاری دوور دەنیریت
میوہی نایلۆنی نەخستووہتە زەمبیلەوہ
بەردی نەگرتووہتە بالندە ی تەختە
کەرویشکی لە سوورپی مانگانە ی راو نەکردووہ
خەم و نیگەرانی جەنگیشی گرتووہتە دل
لە پاش جەنگدا

كلىلى سىندووقى پۈستە
دەم دەبەخشىتە ئەو پىاوانەى
لەسەر سەكۆ دانىشتوون
دانىشتىم و زۆر چاوەرپىم كرد
گوتىم ئەوہ چارەنوسە
تەنيا جارىك ماسىگرم لە پروناكى سبەينەيەكدا بىنى
لە ئاسماندا ھاتە خودارەوہ
تۆپى پىرى لە ئاوەكاندا كۆكرەوہ
بەتەنىشتىمدا رەت بوو
لەو سبەينەيەوہ نەمتوانىوہ وەلامى باش بدەمەوہ
ئادار- كانوونى يەكەمى ۲۰۰۷ ھەولير

ناوهرۆك

٣٥ رۆوان	٥ ئەفراندنەوه.
٣٦ وینه	١١ میوان
٣٨ شیعەر	١٢ ماسیگره
٣٩ پزّان	١٣ سوئیسکه
٤١ یاداشت	١٤ رهنگ
٤٣ چاو	١٥ مهشق
٤٥ گۆزه	١٦ قهفەس
٤٧ گریان	١٧ بهردهنوێژ
٤٩ ژماردن	١٨ ئاگردان
٥١ نهخش	١٩ بزرنهبوون
٥٢ ناسین	٢١ زیندان
٥٤ مهلهوانی	٢٢ سوپاس
٥٦ گهردوون	٢٤ سێتار
٥٧ مهیموون	٢٦ خهوتن
٥٨ وهپسی	٢٧ شلهژان
٦٠ چاوساگی	٢٨ دل
٦٢ قفل	٢٩ ناوچهوان
٦٤ چاره‌نووس	٣١ ته‌زوو
٦٦ برنووتی	٣٣ تکا
٦٨ ئالا	٣٤ خال

۱۰۵	پهړاندنه‌وه	۷۰	به‌رانبه‌ر
۱۰۶	مېړووله	۷۲	خوځوشتن
۱۰۸	زه‌ليل	۷۳	جانتا
۱۰۹	دهف	۷۵	چاندن
۱۱۰	سوښما	۷۶	مؤزه‌خانه
۱۱۱	قه‌تماغنه‌گرتن	۷۸	خوشحالی
۱۱۲	رؤل	۸۰	قه‌له‌رېش
۱۱۳	پاککردنه‌وه	۸۲	نه‌گه‌پشتن
۱۱۴	حه‌سانه‌وه	۸۴	شوین
۱۱۵	قولاپ	۸۵	قه‌قنه‌س
۱۱۷	خنکان	۸۷	به‌رزبوونه‌وه
۱۱۹	تؤر	۸۹	کوټر
۱۲۱	گوړانی	۹۰	داوا
۱۲۳	مؤته‌که	۹۱	په‌رېموچ
۱۲۴	پوږپته	۹۳	واقورېمان
۱۲۶	شهرم	۹۴	په‌راسوو
۱۲۸	بیرنه‌چوونه‌وه	۹۵	ساده‌بوونه‌وه
۱۲۹	دلته‌نگی	۹۶	ئاشنایی
۱۳۱	شوینپې	۹۷	ئاوریشم
۱۳۲	شه‌هید	۹۹	ده‌ست
۱۳۴	شاخ	۱۰۰	مه‌شخه‌ل
۱۳۵	نه‌مری	۱۰۱	خاک و خوئل
۱۳۶	گفتوگو	۱۰۳	په‌له
۱۳۸	حه‌سره‌تدار	۱۰۴	به‌خشین

۱۵۲ ئاشق	۱۴۰ ويست
۱۵۳ نهترسان	۱۴۱ نووسين
۱۵۴ سوئند	۱۴۳ حهكايهت
۱۵۶ كاتژمير	۱۴۵ مانهوه
۱۵۸ سلاو	۱۴۶ زانين
۱۶۰ چلچرا	۱۴۸ خودان
۱۶۲ پوولفروش	۱۵۰ ئەستيره

